

BAYER BÉLA

KÖKÉNYSZIROM

A szöllei hagymát útközben csente. A Csepe-hegy lábánál, az öreg Apika lugasából. Hogy a cipógyürke honnan került, aligha kibogozható, de a fiú jöttekor már ott foszladozott az öreg Csuma babos szalvétakendőjén. Egy jókora sonkadarab szolgáltatva a társaságot. Volt az tán háromujnyi is, bíborszín húscsik élénkítette opálszín ábrázatját.

- Oszti bicskád van-e? - *dörrent rá a szikár trénkocsis* -, mert máma magyar huszár a früstök. Igazi, istenes „mufflok”. (Arról, hogy veretes szóhasználata a Piavenál csiszolódott, ezeddig hallgatott.) Csak a trénről mesélt a fiúnak. Meg arról, ha nem is voltak a tűzvonalban, a legjobb szállítóoszlop az övék volt. No, meg a lovak. A Rebi meg a Tünde. Hósi halált haltak. Egy srappner szaggatta ronggyá testüket. A szekér, sőt, az utánpótlás is odaveszett. Amikor idehaza azután újra bakra ült, első dolga volt átkeresztelni a légakna fogatát.

- Bolond ez - *mondogatták* -, nyomás lötte.

De a két muraközit ők sem hívták másként. A Rebi meg a Tünde. Sodrott, erős állatok voltak. Hihetetlen terőket húztak át olykor a hegyen, hisz Máza bányát a váraljai aknaöltől jókora meddőhányó különítette el.

- A jó ég áldja meg magukat, minek büntetnek engem evvel a hátramoszdítóval? - *dörögte szokásos módján, amikor a fiút melléje osztották* -, girnyó ez, meg a szürkéktől is fé! Küldjék mán el, ennek még szopnia köllene!

Csak akkor enyhült meg kissé, amikor „tudomásába gyűtt”, hogy a sújtóéig áldozatai közt a gyerek apja is ott van. Pénz nélkül meg, „nem löhet” a család. Regulázta aztán őt is, akár a lánynevű igavonókat. Szeretettel, állhatatosan. De dörrenve mindig. A gyanútlan arrajáró akár szidalmazásnak is vélhette a fennhangú artikulációt. Darab ideig csak kószolgatták egymást, mígnem a rettegett morc megenyhült, s késpenge ajkaira mosoly lopodzott. Kínosan ilanó, bánattal elegy. Olyan, „amék” már évek óta készülődik, de mindmáig nem villant. Ez a pöttömnyi girnyó, nos, „ez mög előcsalogatta”.

A nyár derekától tán. Azóta kenyeresek. Mármint kenyeres pajtások. A bolond trén meg a fogadott fattya. Hogy a zöldhagyma lopott? Ugyan, maradt „nyúlpecér Apinak” elég.

A fiú szájában összefutott a nyál. Az esti krumpli helye már hűtlenné lett öklömnyi gyomrához.

- Van ám! - *mondja*, s már hajolna a babos kendőre, amikor az öreg fültövön legyinti.

- Csiba te! Nem konc ez csikaszi! Ennek módja van, szertartása. No figyelj csak! Legelőbb a szalonna. Huszár az, látod?

Cipóparipán. Hagymazöld gyepen. Ez a csík itt, nos, ez piros. Fehér a kenyér, zöld a hagyma haj. Hüvelykkel fogod a sódort a kenyérre, a poré a nagyujj és a gyűrűs közé kerül. Ilyen formán, ni! Na, prószáld ki.

A fiúnak esetlenül ment, bárhogy módolgatta. Amikor harmadszor is ölébe esett a huszár, el sírta magát.

- Sebaj komisz, lesz még érkezésed rá. Hadd, majd fölszabdalom.

A fiú szinte rágás nélkül nyelte a katonákat. Az öreg fogatos elébb a gyereket nézte, aztán csak úgy maga elé, bele a semmibe. Fogatlan ínyével feleselt a falat, homlokán fénycsepp időzött. Lelkének sáncain kökény virága feslett.

AJÁNDÉKHOLD

Kényszerű tétlenségem második estéjén - melyet megvilágított egy vészna fénysugár és megtöltött az olcsó főzelék meg a hitvány hús szaga - keveredtem a Péróba. Szemekélt az eső. Egy szűk, sötét utcában botorkáltam odáig. Későre járt. Nappal sem lehet kellemes látvány ez a hely - ötlött tudatomba. Szörnyű még a szaga is! Avas zsiradék, a piszkos edények, a nyomorúság szaga. Úgy tűnt, hogy a szél, az arcomba csapódó esőcsepp is az itteni konyhától bűzlik, hogy ez a szag a síromig követni fog.

Eljutottam a sarokig. A „gát” parton közvetlenül egy kisebb ház állt. Ugyanolyan kicsi mint a többi, vályogból rakták. Ez az, ez a Bedecs háza! Bezörgettem. Ebben a percben mint ha eltűnt volna a magabiztosságom, gyengének és tehetetlennek éreztem magam. Mintha a Péro piszkos és sárga csüggedt fénye felidézte volna a múlt súlyos és visszataszító emlékeit. Kisfiú voltam még, úgy nyolcesztendő. „Megveszem neked a holdat, ha akarod!” - türemkedtek elében a hangfoszlányok. Ni, nem, a felajánlás nem nekem szólt, hanem a gyönyörű Regina búgta a Bedecsnak, amikor is a langyos nyárvégi esten beléjük botlottam. A kísértetbaglyot akartam meglesni. Ki gondolta volna! Őket találtam a százéves gesztenye alatt.

Bedecs a falu mindenese volt, amolyan zabigyerek. Nem túl okos, de munkabíró. A „kiszolgált bakasári” anyjával élt, a rossz nyelvek szerint „vadházasságban”. A szép Regina, a tehetős juhásznő, amolyan kényeztetett fajta.

„Hallgasson ide - szakította félbe Bedecs -, bánt engem, hogy bolondnak akar tenni, mint amolyan koldusfattyat”. A sötétben a patak egyenletes lármával görgette a kavicsokat a kőbánya felől. „Ostoba! A koldusságodnak ehhez semmi köze! Ez olyan, mint a versekben.”

Bedecs mélyen hallgatott - nem olvasott verset soha. Mégis evvel az asszonnyal tréfálta meg a „rosszsors”. A „nagyvérű naccsága”, ez volt a titulusa. A Bedeccsel is csak játszott. „Hágatta magát vele!”, ahogy a környéken suttozták. Összekavarodott emlékezetemben minden későbbi. Hírlett, hogy a Bedecset valamiért (voltak akik tudni vélték, hogy a juhász egyik disznóságát vállalta magára) dutyiba zárták, meg, hogy a naccsága vette rá, juttatta oda. Sokáig nem hallottam felőle. A minap futottam össze épp egy földimmel. Tőle tudtam meg, hogy a Bedecset „rehabilitálták”. Visszament a faluba, meg hogy most mindent ki akar pakolni. Ha érdekel a sztori, ne hagyjam ki!

Már el is képzeltem magam előtt, ahogy ott ül, arcát élénkíti a bor, ahogy lila ajkain meg-megremeg a dohánytörmelék. Zörgettem újra, nem egyszer, hiába. Csak az utcabeli kutyákat bősztettem magamra. Nagy léptekkel iszkoltam előlük. Bedecs azon az éjen halt meg, itthagya e világok legjobbját, anélkül, hogy ideje jutott volna kipakolni. A csillagutat járva ránk gondol talán, s nem kell már, hogy a naccsága megvegye neki a Holdat.

SOMOGYI GYŐZŐ : Salföld (Részlet)